

HENNA RAATIKAINEN

TEHTÄVÄT

NTAMO

TEHTÄVÄT

Henna Raatikainen

TEHTÄVÄT

Novelleja

ntamo, Helsinki

2018

© Henna Raatikainen
ISBN 978-952-215-736-2

KANSI

Mikko Raatikainen

TEKSTIN TAITTO

Simo Karisalo

VALMISTAJA

BoD – Books on Demand,
Norderstedt, Saksa

ntamo

Helsinki

2018

www.ntamo.net

Prologi: Partikkelit	7
Hengitystekniikka	11
Kolme kertomusta	19
Yöt joina	29
Muodostelmia	43
Maanmittarin haastattelu	49
Uhri	59
Istutus	63
Hyvää jatkoa	83
Kääpä	95
Pekka ja nappi	103
Egyptiläiset perunat	119
Nootti	127
Tallennus	139
Tammikuun kahdeskymmenes	151
Epilogi: Hanni Liisamon tunnustus	163

Prologi: Partikkelit

Mitä sinä teet? Sitä ei kukaan kysynyt, ei vielä silloin, kun puu törähti asutuksen laitaan eräänä poikkeuksellisen lämpimänä syksynä. Kukaan ei kysynyt, sillä se ei ollut tärkeää. Kukaan ei myöskään aavistanut, että puu sekoittaisi pakan ja järjestäisi sen jäykäksi, tekisi omista ja toisten tekemisistä puheenaiheen.

Kysymys tuli vasta vuosien päästä, kun puu oli kasvanut aikuisen männyn mittoihin ja paljastanut virheensä. Rungoltaan se oli tavallinen mänty, mutta lehtensä se näytti lainanneen joltakin muulta: tervalepältä, totesi se, jonka tehtävä oli todeta. Silloin kysymyksestä tuli tärkein kaikista, ja lämpötila kohosi entisestään, kun mäntyleppä halkaisi tasaisen ihmisjoukon kahtia, muutti sen yhdestä seoksesta kahdeksi jähmeäksi massaksi. Niin sujuvasti tapahtui muodonmuutos, että näytti siltä kuin asukkaat olisivat yhdessä sopineet jakautumisesta. Jokin heitä pakotti, jokin veti puoleen tai toiseen magneetin lailla. Minä teen ahkerasti. Teetkö sinä?

Jos keneltä tahansa heistä olisi kysynyt, eivät he olisi osanneet kertoa, miksi he kallistuivat tähän joukkoon tai tuohon. Mutta vähitellen kummankin joukon sanat muutuivat harvoiksi ja taipumattomiksi, perustelut totuuksiksi

kuin nesteseoksesta kuutioksi kovettuva betoni. Puuhan on kaupungin sydän! sanoivat yhdet. Se, joka erottaa tämän tihentymän muista, se, jota tullaan katsomaan kaukaa! Toiset sanoivat puuta sieluksi, mutta pahaksi sellaiseksi, syyksi yhä useamman asukkaan mustuvalle mielelle. He eivät halunneet puuta rauhalliseen kotikaupunkiinsa, jota röntä väritti harmaaksi suuren osan vuotta. He halusivat keskittyä tuttuihin töihinsä ja tehtäviinsä. Puusta oli päästävä.

Eläimet eivät ajatelleet mitään, viisaita kun ovat. Ihmiset siitä numeron tekivät, mittasivat, taulukoivat, jakoivat, jakaantuivat. Laskivat puusta leikkiä ja alkoivat sitten laskea kaavoja, kertoivat totuuksia kertomalla lukuja: he vaativat yhtä totuutta ja erottivat riveistään ne, jotka osasivat epäröidä. Pitikö puu kaataa vai pitikö sen antaa kulua ja kuolla omia aikojaan? Vai pitikö se säilyttää osana kaupungin persoonaa, pitikö sitä peräti hoivata? Tätä pohdittiin suut viivana ja otsat kurtussa.

Toteaja ei mäntylepäksi todetessaan aavistanut, että jokainen kaupunkilainen kokisi tarvetta lausua ääneen suhteensa puuhun ja sitä koskeviin tehtäviin, ja että asukkaat hakeutuisivat niin hanakasti toistensa seuraan pelkäämään sen perusteella, mitä he asiasta ajattelivat. Että yhdet keskittyisivät vielä jyrkemmin omiin tehtäviinsä, alkaisivat suorittaa niitä vieläkin vimmaisemmin suojatakseen itsensä tuntemattomalta; puuhun liittyi uutta, eivätkä he halunneet mukaan. He sanoivat, että puu levitti kaupungin ylle hiukkasia, jotka saastuttivat lähtökohtaisesti hyvien ihmisten mielet ja veivät heitä turmioon. Ja olihan kaupungilla paljon ilman puutakin. Hyvät junayhteydet, kansainvälisissä vertailuissa menestynyt lentokenttä, maan vilkkain

matkustajasatama, väli-ilmasto, arkkitehtuuria ja teknologiaa sekä mukavat, ystävälliset, kauniit, iloiset ja helposti lähestyttävät asukkaat.

Toiset taas käänisivät katseensa näihin muihin, valvoivat, että nämä tekivät jotakin. He halusivat puuhun liittyvät tehtävät itselleen, mutta heitä häiritsi, jos toiset eivät tehneet mitään. He muistuttivat, että puu oli ollut paikallaan pitkään, ja että ne, jotka voivat huonosti, syyttivät perusteetta mäntyleppää huonosta olostaan.

Vuodet kuluivat, ja toisistaan etääntyvät joukot valuttivat iskulauseitaan kaupungin maaperään. Puu hörppi juurillaan näitä totuuksia runkoonsa ja oksiinsa, karheisiin sormiinsa ja lehtiinsä asti. Sitä itseään, kaupunkia toistuvine rutiineineen ja valvovine katseineen, puu sitten sirotteli keskittymän katoille ja lattioille, se jakoi sen minkä maasta sai.

Asukkaat toistelivat aina vain tärkeämmäksi kokeemaansa kysymystä – mitä sinä teet? – ja jonkin ajan kuluttua he päästivät kysymyksen valloilleen, antoivat sen määrittää aikaansa ja tilaansa kokonaan. Mitä sinä teet nyt? Entä nyt? Entä nyt? Ja sitten tuli jo seuraava kysymys: Miksi sinä teet noin? Mikset tee kuten minä teen? Mikset tee kuten kehotetaan?

Vastaukset olivat mitä olivat. Kuin jakojäännöksiä, irrallisia mutta määrittäviä.

"Niin elämässä usein käy, että sitä varovasti tylsistyy päivittäiseen taipaleeseen ja alkaa ikään kuin huomaamattaan osoittaa mutkistunutta mieltään. Jukka Pomoellin tapauksessa levottomuus ei johtunut tuiki tavallisesta harmaantumisesta, sujahtamisesta elämän pölynimuriin. Yllättävä tilanne johtui siitä yksinkertaisesta tosiseikasta, että tohtori Pomoellille oli kasvamassa häntä."

Työtä tuunaava ja organisaatioita kehittävä elämänmuoto tuottaa painetta määrämuotoisiin hahmoihin ja imagoihin. *Tehtävät*-novellien henkilöt tukeutuvat näennäisesti järjestyksiin ja luokituksiin mutta luisuvat sivuun ja paljastavat järjestelmänsä salaisuuden. Heidän jaotteleva ja jäsenitelevä pyrintönsä ajaa päin muita ja muunlaista.

Rakennelmat pettävät ja häiriötilat tavanomaistuvat. Muodot muuttuvat, harhat kertautuvat ja rajat vuotavat. Luonto valtaa toimiston, eläin ihmisen, yksi näkökulma toisen. Mitä sieltä näkyy?

Tehtävät on Henna Raatikaisen (s. 1984) esikoisteos.

KL 84.2

ISBN 978-952-215-736-2

9 789522 157362